

М.В. Кондратенко, викл. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.А. Подворна, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО МЕТОДУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНИХ ВНЗ

Різними вченими з різних країн розробляється комунікативний метод, основне завдання якого організувати процес навчання іноземній мові, адекватний процесу реального спілкування. На відміну від традиційної (граматико-перекладної) методики, основною метою навчання іноземній мові за цим методом є навчання не системі мови, а її застосуванню в реальному (переважно усному) спілкуванні; а основним засобом навчання виступають не письмові тексти і граматичні вправи, а ситуації, що моделюють реальне спілкування.

Основними ознаками комунікативного методу є наступні:

1) основне завдання – навчити учнів (студентів) розмовляти іноземною мовою якщо не на рівні носія мови, то хоча б на рівні, необхідному для подальшої роботи;

2) основним засобом навчання виступають ділові ігри, що моделюють реальні ситуації спілкування, найтипівіші для даного контингенту студентів. Оволодіння засобами спілкування (фонетичними, лексичними, граматичними), а також видами мовленнєвої діяльності (говорінням, аудіюванням, читанням та письмом) відбувається під час практичного застосування цих засобів та видів МД у процесі спілкування;

3) обмежене використання рідної мови під час навчання іноземній. Фактично, замість перекладу лексичних одиниць з іноземної мови на рідну викладач на початкових етапах використовує наочність (малюнки, фотографії тощо), а на більш просунутих – пояснення іншомовних слів іноземною мовою. Проте власний досвід доводить: вивчити іноземну мову чи навчити цій мові інших без використання рідної мови неможливо, оскільки не всі лексичні одиниці можна зобразити на малюнках, при поясненні значення слів іноземною мовою можуть виникати нові незнайомі слова, а при викладанні іноземної мови у немовному ВНЗ від студентів вимагається чітке знання термінів як іноземною мовою, так і рідною;

4) вивчення системи мови (граматики) є переважно інтуїтивним, тобто, на відміну від традиційної методики, де граматики і лексика є

основним предметом навчання, при навчанні за комунікативним методом граматики необхідна лише для правильної побудови речень, проте від студентів вимагається не механічне заучування граматичних правил, а інтуїтивне відчуття правильно побудованих фрагментів мовлення;

5) лексика вивчається не ізольовано (без контексту) як у традиційній методиці, а виключно в контексті під час її застосування.

Серед основних принципів навчання, які використовуються під час застосування комунікативного методу, можна виділити такі:

1) принцип мовленнєвої спрямованості (комунікативності) полягає в тому, що шляхом до реалізації мовленнєвої практичної мети є практичне користування мовою у ситуаціях, максимально наближених до ситуацій реального спілкування;

2) принцип індивідуалізації, тобто урахування індивідуально-психологічних особливостей учня (студента), які впливають на успішність оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю;

3) принцип автентичності означає, що під час навчання іноземній мові мають використовуватися автентичні матеріали, тобто, оригінальні, створені не для навчальних цілей,

4) принцип інтерактивності означає, що навчання відбувається переважно у групах, оскільки в умовах групової взаємодії між студентами утворюється спільний фонд інформації про досліджуваний предмет, яким вони користуються разом. Досвід показує, що при груповій роботі підвищується не лише мотивація студентів, а й їх успішність;

5) принцип інтенсивного використання фонових знань студентів надзвичайно актуальний у нефілологічному ВНЗ. Адже основне завдання тут, як вже зазначалося, навчити студентів працювати з текстами за їх спеціальністю, розуміти фахову термінологію. За вимогами комунікативної методики студенти повинні вміти не лише читати і перекладати текст за фахом, а й розмовляти за даною тематикою. На практиці ж, робота з такими текстами обмежується читанням, перекладом, після текстовими вправами та бесідою в режимі питання-відповідь, оскільки викладач-філолог, як правило, не знайомий з відповідною наукою, просто не може вести бесіду на професійну тематику.

Зрозуміло, що в умовах немовного ВНЗ неможливо сформувати всі компоненти КК на високому рівні, як і оволодіти усіма видами мовленнєвої діяльності, але завдання викладача – навчити студентів адекватно розуміти тексти за фахом і спілкуватися на професійні теми.